

מראי מקומות - יבמות

לא:

שפיר לא הוי קטלינן לה מספק, דהא היא גרושה לפנינו ויש לה חזקת כשרות. אבל עכשיו דתקנו זמן בגט, יש ג"כ חזקת כשרות של העדים, ומוקמינן לה על חזקה דמעיקרא דאשת איש היא, ושפיר קטלינן לה מספק.

ג. ואי לא, זמנין דחזו מכתבא ואתו מסהדי, ורחמנא אמר מפיהם וכו'

ע' ברי"ף (ט. בדפי הרי"ף) שהביא קו' הגאונים, הא מבואר דאם אומרים העדים דכתב ידינו הוא זה, דהשטר כשר, ולמה, הרי הם צריכים לזכור העדות גופא. ותי' הרי"ף דכי אמרי' דעדות שבכתב אינה עדות בכלל, הני מילי כגון שהשטר הי' תחת ידי העדים, דכל כמה דלא נפיק השטר מתחת ידיהם, הרי הוא כאילו לא העידו בו עד השתא, שהרי אם רוצים יכולים לכבוש השטר תחת ידיהם, וכיון דהוי כאילו העידו עכשיו, לכן צריכים לזכור העדות. משא"כ שטר דנפיק מידי הבעל דין, הרי שטר זה כמי שנחקרה עדותו בב"ד דמי, ושפיר חשיב עדות.

וע' בחי' ר' נחום (תקלב), דמבואר דקו' הרי"ף היא דוקא לפי גירסתו, דמבואר דאין תועלת בכלל להניח השטר אצל העדים, אבל לפי גירסתנו, י"ל דאף אם מהני השטר אם העדים מוציאים אותו, מ"מ אי"ז עצה להניח השטר אצל העדים, דהא יש לחוש דלמא אתי לידי חורבא, שיעידו העדים כאילו הם זוכרים, אפי' אם באמת אינם זוכרים אלא ע"פ השטר.

ד. וגזירה שמא יאמרו ב' יבמות הבאות מבית אחד מתייבמות

הביא בשיעורי ר' שמואל (רל"ו) קו' העולם, דאיך שייך לומר דשתיהן מתייבמות, הא עכ"פ היא צרת ערוה מדרבנן, שהרי מאמר מהני מדרבנן [לכה"פ] וא"כ עכ"פ מדרבנן שניהם מבית אחד הם, ולמה צריך גזירה זו לאסור היבום לשניהם. ותי' בשם הגר"ט ע"פ מה דאי' לקמן (לב) בלישנא בתרא דנתן גט למאמרו אף היא מותרת, ומשום דמאי דעבד שקלי'. ואינה חשובה גרושת אחיו [כמש"כ התוס' ישנים], משום דע"י הגירושין נחשב כאילו לא עשה בה מאמר כלל. וא"כ, הי' שייך לומר דה"ה אם מת בעל המאמר, שייך לומר דע"י המיתה ג"כ בטל המאמר למפרע, ולכן צריך גזירה חדשה לאוסרה.

א. למעוטי זמן דליכא בקידושין

כ' תוס' שהי' הר"י מסתפק אם כתב בכת"י ואין עליו עדים אם מהני בקידושין או לא, דכיון שאין צריך זמן, מה לנו שאין עליו עדים. וע' ברשב"א שנקט לדבר פשוט דלא מהני כתב ידו לענין שטר קידושין, וכ' דאף פסול טפי מגט בכתב ידו, דפסול מן התורה, דהמקדש בע"א אין חוששין לקידושיו, ובכת"י לא מהני, משום דהוי חב לאחריני. וע' בריטב"א שהביא ב' דעות בזה בגדר הפסול, או דפסול דאורייתא משום שאין דבר פחות משנים, ומה דמהני כת"י בגירושין מן התורה הוא משום דכת"י וכתב לה, ואין למדין קידושין ממנו, משום דחב לאחריני הוא. עוד י"א דגם שטר קידושין מהני מן התורה בכת"י, ושפיר למדין מגירושין, ואם התורה חידשה בגירושין דמהני, ה"ה לענין קידושין, ולא חייש להא דחב לאחריני, אלא דפסול מדרבנן כמו גט.

ב. להצלה דידה קאתו

ופרש"י דליכא למיחש דלמא מחקא לי', דכי אתו סהדי דזינתה, אם לא מייטא שטרא דאיגרשה מקמי הכי מוקמינן לה בחזקת אשת איש וקטלינן לה. והק' תוס' דבגיטין אי' דאם גזי' לזמן ויהבה ניהלה מה הועילו חכמים בתקנתן, ומשני לרמאי לא חיישינן. ועכ"פ מבואר דאם גזי' לזמן דלא נהרגת. (ולכאו' ק' דברי רש"י מיני' ובי' ג"כ, דכ' דאם לא תקנו זמן כלל הוה מצי לאחפויי עלה ומספיקא לא קטלינן לה, ואם יש לה חזקת אשת איש, למה צריכין לתקן זמן כלל.) וכ' השב שמעתתא (ג', י"ד) ע"פ מש"כ תוס' בגיטין (י"ז) דמאי דלא מוקמינן לה בחזקת אשת איש הוא משום דגרושה לפנינו, ועוד דמוקמינן לה בחזקת כשרות דלא נבעלה כשהיתה אשת איש. וכ' הש"ש דע"כ תי' חד הוא, דהא לכאו' מה שהיא גרושה לפנינו אינו כלום, שהרי העיקר הוא חזקה קמייתא. אע"כ כיון שהיא גרושה לפנינו, וגם יש לה חזקת כשרות, עדיפי מחזקה דמעיקרא שהיתה אשת איש. וא"כ, כ' הש"ש, לאחר שתקנו רבנן לכתוב זמן בגט, א"כ יש לנו חזקה על העדים שלא חתמו על גט בלא זמן, שהרי אין רשאיין לחתום על גט כזה. ונמצא, דכנגד הא דגרושה לפנינו וחזקת כשרות על האשה, יש חזקה דמעיקרא וחזקת כשרות של העדים, והרי חזקה דמעיקרא עדיף מחזקה דהשתא שהיא גרושה לפנינו. וא"כ, קודם שתקנו זמן בגט,